

Казки про чортів

Син ведмедиці

Син ведмедиці

Був один піп. Пішов раз за грибами та й найшов ведмедиху, і ліг з нею спати. Ну вже він там собі з нею спав, але надбіг з гори заєць, то листя зашелестіло, а він гадав, що то люди, та й утік геть, а костур та й бесаги лишив. За якийсь час піп забув за бесаги та й костур, а ведмедиха взяла та й загребла їх у лист. Але вона мала відтак від того попа хлопця. Ну вже вона його плекає, він уже виріс, але десь так у сімнадцять літ питається той хлопець ведмедихи, каже:

— Мамо, скажи-но мені, котрий мій тато? А вона каже:

— Іди та витягни ототу ялицю та покладь її корінням догори, а гіллям до землі, аби стояла, то ти скажу, а як так не зробиш, то ти не скажу.

Він побіг ід ялиці, муцується, муцує, та й не може її витягнути, та й лишив. Ну, вона його знов плекає, але за рік ци за два знов він питає:

— Мамо, скажи-но мені, котрий мій тато? А вона каже:

— Іди та оберни тоту ялицю корінням, аби стояла догори, а гіллям до землі, то ти скажу.

Він побіг, витяг ялицю з корінням із землі та й обернув догори корінням, а наспід гіллям, прийшов та й каже:

— Ну вже-м обернув, кажи ж, котрий мій тато? А вона подивилася, що ялиця стоїть корінням догори, та й пішла, та відгребла з листу бесаги й костур, дала 'му та й каже: — Іди ж у село, де найбільша хата, та постав там бесаги та й костур, а хто до них признається, то твій тато. Він взяв бесаги й костур та й пішов у село. Прийшов він у село, видивився, котра найбільша хата, поклав перед поріг бесаги та й костур, а сам сховався за вугол. Але вийшла попадя; як уздріла бесаги й костур перед порогом, та й скричала:

— Єгомость, а ходіть же, осьде якісь бесаги та й костур! А піп вибіг, подивився та й каже:

— Та се мої бесаги та й костур, що я загубив, як-єм ходив за грибами. А той хлопець вистрибнув із-за вугла та й каже:

— То і я твій, тепер уже від тебе ніде не піду. Та й зайшов до хати, сів за стіл та й каже давати йому їсти. Але він дуже багато їв — із'їв бербеницю молока та й семеро хліба. Ну, як уже наївся, то сів та й не хоче ніде від попа їти. А піп каже:

— Що з бідою робити? От дати 'му, най возить гній. А там було багато гною на загороді. Ну, вивели його до гною та й дають 'му якусь лопату, аби метав гній. А він подивився на ту лопату та й каже:

— Та цим, аби я метав,— є пусте,— та й найшов дві терлиці, пішов до цигана та й скував докупи; та як пішов до гною, як зачав метати, за дві години викидав увесь гній на город. Відтак прийшов до хати та й каже, щоби 'му дали їсти. Ну, дали вони йому їсти, а він знов з'їв бербеницю молока та й семеро хліба, сів та й сидить. А піп каже:

— Чому не йдеш до роботи? А він каже:

— Та що буду робити, я вже свою роботу зробив. Піп пішов, подивився, а то весь гній на городі; а він аж напудився та й взяв радитися з попадею, як би 'го збутися; та й усудили, аби він на другий день їхав з слугами в ліс за дровами, а вони аби йому сховали сокиру, а він там лишиться, та й 'го вовки з'їдять.

Ну, на другий день дали му поснідати, а він знов із'їв семеро хліба та й бербеницю молока, та й виправили 'го з слугами в ліс по дрова; але намовили слугів, аби 'му сховали сокиру, а відтак аби 'го лишили самого в лісі. Ну, приїхали вони в ліс, а слуги взяли та й украли йому сокиру й сховали, а самі рубають собі дров на фіру. Він не має чим рубати собі та й каже:

— Дайте мені сокиру. А вони кажуть: — Най-ко, най! Ми нарубаємо вперед собі, а відтак пустимося всі та й нарубаємо й тобі.

Він послухав та й где, а вони собі рубають помаленьку так, що до вечора ледве понакладали собі

фіру, а він ще й одного полінця не має на свою фіру. Але як вони вже нарубували дров та й позав'язували, та позапручували, та й повпругали воли, та й їдуть додому, а він каже:

— Ну, а чому ж не помагаєте мені? А вони кажуть:

— Нема коли, ади вже. емер кається, а коли заїдемо додому, нас і так будуть сварити, що ми так забавилися,— та й таки беруть і їдуть.

А він каже:

— То лишіть мені хоч сокиру, а я вже собі сам нарубаю, впорожні їхати не буду,— бо вони йому казали, щоби впорожні їхав додому.

Але нікотрий не хоче йому лишити сокиру, кождий каже:

— Ага, аби-с і мою загубив, а відтак би" мене піп бив! Та й поїхали, а його таки лишили самого.

Він став та й думає, що робити? Але дивиться, а то стоїть бук уже до половини сухий. Він утішився, пустився й витяг його з корінням» та полонив, склав на фіру та й зав'язує. Але надходить ведмідь та й пустився бити воли, а він каже:

— Їй най, вуйку, не бий, бо будеш сам дрова везти! Але ведмідь був голодний та й таки вбив воли, й з'їв.

А він (ведмедюк) зав'язав фіру та підпрутив, пустився та імив ведмедя, застріг та буком зверху:

— А що,— каже,— не казав-ем ти, не бий, вуйку, бо будеш сам дрова везти, га?

Ну, приїхав він додому, а дома вже полягали спати, він кричить під вікнами:

— А де воли діти! А з хати кажуть:

— А де ж би? До стайні загнати! Він загнав до стайні та й пішов до хати, й каже:

— Дайте їсти!

А кухарка вже спала та й каже:

— А який чорт буде тобі поночі вставати давати їсти, було разом приїхати, то би-с був їв, а так то лягай хиріти не ївши.

А він покундосив трохи кухарку, але вона випросилася, що нема йому що дати їсти, бо їмость не видали для нього нічого, та й ліг спати без вечері. Рано повставали слуги, пішли давати волам їсти, утворили двері, а то всі воли побиті та пороз'їдувані, а ведмідь шмиг у двері та й утік собі в ліс. Піп як довідався що така шкода наробилася, то лиш за голову взявся та ще дужче напудився, та й знов став радитися з попадею, як би того ведмедюка скараскатися. Та й урадили, щоби набрати в міхи попелу й післати його молоти до такого млина, де лиш самі чорти мелють. Вони гадали, що його там чорти уб'ють. Ну, акурат на другий день злагодили йому на фіру мішки попелу та й кажуть:

— На, маєш тут два корці жита, а корець пшениці, їдь до того а до того млина,— розказали йому, де то є,— та змели.

Він гадав, що то таки зіправди жито та пшениця в мішках, та й поїхав. Приїхав він до того млина, де самі чорти мелють, скинув мішки та й каже:

— Зараз мені це змеліть!

Чорти пустилися в той раз, вхопили мішки, понасипали на коші та й мелють, а він ані не дивиться в той бік, але сів собі коло ватри та й витягнув з дзюбеньки кавалок солонини, припік над ватрою, а то такий запах розійшовся по цілім млині; а чорт побіг на лотоки, ймив жабу та й собі зачав припікати над ватрою жабу, але все так зближає над солонину, а той каже:

— Дивися май, держи нижче, аби мені не капнуло з твого на моє, бо нещастя твоє.

Але чорт таки навмисне зблизив жабу над солонину, а то капнуло з жаби на солонину, а він як чиркнув ножем та й вибив чортові око. Відтак встав та подивився, як мелеться, дивиться — а то не мука, але попіл. А він як не стеремкотить на чортів:

— А ви,— каже,— гицлі, як мелете!?! Га, пшеницю та жито на попіл? Зараз,— каже,— аби мені тут було два корці муки житньої, а один корець пшеничної,— бо він не знав, що то йому з дому

попіл дали.

Чорти понапуджувалися та й в той раз дали йому два корці муки житньої, а корець пшеничної, ще й на фіру винесли. А він упряг коні та й поїхав собі додому з мукою, як має бути.

Але тому чортові, що йому око вибив, жаль зробилося за оком та й що того з млина так пускають. Гадає собі:

«Побіжу-но я та хоч йому коні напуджу, аби йому віз перевернули». Ну, побіг він напереки манівцями та й перебіг того, сховався під міст та й сидить. Той лишень надійшов, а він як не гулькне з-під мосту, а коні вбік та й уломили снасть, а він, ведмедюк, пустився та й імів чорта, й каже:

— Ага, панку, то так ти робиш? Тепер будеш держати.— Та й запхав йому руку в колодку й каже:
— Держи так, аби колесо йшло рівно та й аби крутилося.

Чорт, сирота, взяв та й держить, а він сів на віз, затяв коні та й закмив додому.

Ну, приїхав він додому там до того попа, заїхав перед ганок, а в попа вже полягали спати. Він кричить з-під дверей:

— Утворіть!

А вони його пізнали та й кажуть:

— Най тобі дідько утворить! А дідько каже:

— Я сич держу, мені нема як утворяти! Піп як учув та й каже:

— А най же ті біг святий піб'є, тепер уже їх два, нема вже що робити.

Ну, що діяти? Утворили йому, а він поносив міхи до комори та наївся, знов з'їв семеро хліба та бербеницю молока та й ліг спати. На другий день встав та пішов направив снасть, а дідька пустив.

Відтак як зачав газдувати, то зробив з попа старця (жебрака), слугів бив, що всі повтікали, худобу всю потратив, доста того, лишився лиш сам з попом та й з попадею. Ну, не було попові вже чого взятися, і він змовився з попадею, аби все лишити, а самим утекти геть. На другий день пішов піп до церкви та спакував книжки в міх, та й припер до цимбрині коло криниці, а сам пішов закликати попадю, аби йшла тікати; а ведмедюк тот придивився та побіг, та вибрав з мішка книжки, та кинув у криницю, а сам вліз у мішок. Піп прийшов з попадею ід криниці, попадя завдала попові мішок на плечі, та й кажуть:

— Тікаймо ж тепер борше, його десь не видко, та втечемо від нього.

Ну, тікають вони, тікають, але припало іти через воду. Піп скинув гачі та взяв на шию зав'язав, а попадя задерла обручі аж на голову, та й бредуть. Але то було глибоко, а міх зачав мочитися, а тот кричить з мішка:

— Вище, попоньку, піднімай, вище, бо книги мочаться! А піп учув та взяв міх аж на голову, та й каже:

— Ну, богу дякувати, вже-м утекли від напасті, та й вже нам добре буде вестися, бо найстарша книга до нас заговорила; коби-м перебрели, то почитаємо трохи та подякуємо богу, що нас вислободив від тої напасті. Ну, перебрели вони на другий бік, піп поклав мішок та й розв'язав, а то ведмедюк той. Піп каже:

— А біг жеби тебе побив! Ти мене й тут не пускаєшся, та я тебе ще так тяжко двигав! А він каже:

— Ой так, я тебе так борзо не пушуся.

Ну, виліз він із міха, та й ідуть уже всі троє; але дивиться, а то є дуже високий стрімкий берег, а насподі вода дуже глибока. Піп каже:

— Треба трохи відпочити.

Сіли вони над тим берегом та й відпочивають, але то вже було понад вечір, а піп щось собі придумав та й каже:

— Тут таки й переночуємо.

Ведмедюк відійшов десь трохи набік, а піп каже попаді:

— Знаєш що, ми тут тому будемо ночувати, бо я собі придумав того чорта вночі друлити в рипу, та вже йому певне там буде амінь (кінець).

А попадя каже:

— Добре, добре, най буде.

Ну, прийшов ведмедюк, та й лягають спати. Піп каже ведмедюкові, аби лягав над самим краєм, а він лягає, відтак лягає попадя, аби була всередині, а відтак попри попадю — піп. Та й поснули. Але ведмедюк на заснув та й слухає; а як уже вчув, що піп та й попадя хропуть, узяв поволеньки та відсунув попадю над край на своє місце, а сам ліг на її місце всередину та й ніби спить. Але вночі пробуджується піп та й стуркає його, будить, а він ніби пробудився та й каже:

— А що? А піп каже:

— Тручаймо того чорта в рипу. А попадя (але то була не попадя, лиш той ведмедюк, а піп гадав, що то попадя) каже:

— Добре, добре, тручаймо! Та й друлили попадю в рипу. А піп тогди каже:

— Тікаймо!

Ну, тікають вони, тікають так мовчки, аби той не чув куди, якби (не дай духу святий) як відти з тої пропасті видобувся, вже, може, відбігли з півмилі, а може, й більше, а піп каже:

— Ну, буде вже, вже нас не найде, хоч би як і видобувся.

Ну, посідали вони, а піп глип, а то не попадя, але ведмедюк. Він лиш за голову імився... та й каже:

— А біг жеби тебе побив, за що ти на мене так напосівся, що мене маєтку збавив і жінки, та ще мені і душу спаскудив, та й ще мене не попускаєшся!

А він засміявся та й каже:

— То за того, аби-с знав, як крадьки робити, аби-с того більше не робив! — А тепер каже: — Маєшся гаразд! Та й розійшлися кожний у свій бік. Та й вже й по казці.